

Lausunto

4.2.2026

VN/33963/2024
VN/33963/2024-VM-39

Työ- ja elinkeinoministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämiseksi annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi kotoutumisen edistämiseksi annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuutta uudistettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti ja sen rahoitus koottaisiin yhteen kanavaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteita ja sisältöä uudistettaisiin ja työvoimaviranomaisen vastuulle säädettäisiin lukutaitokoulutuksen järjestäminen. Esityksessä toteutettaisiin lisäksi hallituksen sopimia säästötoimia. Esityksen tavoitteena on varmistaa, että kotoutuminen on mahdollista molemmilla kotimaisilla kielillä hallitusohjelman mukaisesti.

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksellä on useita vaikutuksia kuntiin, kuntien talouteen sekä kotoutumispalveluihin ja yleisesti ottaen näitä vaikutuksia on kuvattu hyvin.

Esityksessä ehdotetaan, että kunnille säädettäisiin uusi valtionosuustehtävä järjestää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta. Lisäksi kunnille osana laskennallista korvausta maksettava kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumiskoulutuksen rahoitus siirrettäisiin kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta rahoitettavaksi. Uusille ja laajentuville valtionosuustehtäville on kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesti osoitettava 100 prosentin rahoitus uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista, ellei valtionosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä. Tämä on otettu esityksessä huomioon ja peruspalveluiden valtionosuuksiin siirtyvä rahoitus vastaa valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tehtävien laskennallisia kustannuksia. Rahoituksen siirto vaikuttaa kuitenkin siihen, miten rahoitus kohdentuu erilaisille kunnille. Esityksessä kuvatulla tavalla ehdotuksen myötä rahoitusta kohdistuisi enemmän etenkin suurempiin kuntiin, joissa kuitenkin myös asuu suurin osa maahanmuuttajista ja kotoutuja-asiakkaista, eikä enää seuraisi nykyisellä tavalla henkilön mahdollisesti muuttaessa korvausaikana kunnasta toiseen. Tämä voisi lisätä entisestään pakolaisten muuttoa ja keskittymistä isoihin kaupunkeihin ja kasvukeskuksiin.

Esityksessä ehdotetaan myös tasoleikkausta kunnille maksettaviin kotoutumisen laskennallisiin korvauksiin. Tällä olisi esityksessä kuvatulla tavalla vaikutusta kuntien talouteen, mikäli kunnat eivät vähennä palveluita, joihin säästöt kohdentuvat.

Kuntalain (410/2015) 11–13 §:ssä säädetään valtion ja kuntien neuvottelumenettelystä. Valtion ja kuntien neuvottelumenettelyyn kuuluu kuntien toimintaa, taloutta ja hallintoa koskevien asioiden käsittely valtiovarainministeriön yhteydessä toimivassa kuntatalouden ja -hallinnon

Postiosoite
Postadress
Postal Address

Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.vm@gov.fi

PL 28
00023 Valtioneuvosto

neuvottelukunnassa. Koska ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla on vaikutusta kuntien talouteen, esitys on välttämätöntä käsitellä kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Valtiovarainministeriö suhtautuu myönteisesti ehdotuksiin kotoutumisen edistämisestä annetun lain 63 §:n ja 68 §:n kumoamisesta. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota työ- ja elinkeinoministeriön keväällä 2025 tekemään kyselyyn, jonka vastausten perusteella hyvinvointialueet pitivät kotoutumislain mukaisten korvausten hakemista monimutkaisena ja työllistävänä. Yli puolet kyselyyn vastanneista hyvinvointialueista ilmoitti lisäksi, että alueet jättävät hakematta osan toteutuneiden kustannusten mukaisista korvauksista. Erillishaettavista korvauksista luopumisen voidaan katsoa toteuttavan myös hallitusohjelmaan kirjattua tavoitetta asiakastyötä tekevien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn vähentämisestä. Valtiovarainministeriö pitää näin ollen perusteltuna, että kotoutumislain 63 §:n ja 68 §:n mukaisista erikseen haettavista korvauksista luovutaan. Määrärahasiirtoihin otetaan kantaa finanssipoliittisen valmistelun prosessissa.

Valtiovarainministeriö pitää perusteltuna kotoutumislain mukaisen palveluprosessin uudistamista siten, että kotoutumissuunnitelma laadittaisiin jatkossa pääsääntöisesti osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Valtiovarainministeriö katsoo, että esitetty muutos selkeyttää ja yhdenmukaistaa kotoutumiseen liittyvää palveluprosessia sekä tehostaa resurssien käyttöä niissä tilanteissa, joissa hyvinvointialue osallistuu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen.

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 9 §:n mukaan hyvinvointialueiden valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä otetaan täysimääräisesti huomioon hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos, jos se aiheutuu asianomaista tehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Valtion rahoitusta voidaan korottaa tai alentaa tehtävien laajuuden tai laadun muutoksen perusteella. Valtiovarainministeriö katsoo, että hallituksen esityksessä tulisi vielä tarkastella erityisesti hyvinvointialueille maksettaviin laskennallisiin korvauksiin esitettyjen tasoleikkausten suhdetta hyvinvointialueiden rahoituslain 9 §:än. Esityksestä tulisi käydä selkeästi ilmi, onko laskennallisten korvausten tasoleikkauksissa kyse sellaisesta lainsäädännön muutoksesta, jota vastaavasti hyvinvointialueiden ei voida arvioida kykenevän sopeuttamaan toimintaansa ja siitä aiheutuvia kustannuksia.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esitetyt valtiontalouden säästöt ovat joka tapauksessa sidoksissa korvausten piirissä olevien henkilöiden määriin. Säästöjen täysimääräinen toteutuminen on näin ollen epävarmaa. Epävarmuutta lisää se, ettei esityksessä ole kyetty kaikilta osin arvioimaan sitä, miten rahoituksen vähentäminen vaikuttaa kotoutumista edistävien palvelujen toteutumiseen hyvinvointialueilla. Mikäli hyvinvointialueiden kustannukset eivät vähene esitettyjä säästöjä vastaavasti, näkyy se kahden vuoden viiveellä toteutettavassa hyvinvointialueiden rahoituslain 10 §:n mukaisessa rahoituksen jälkikäteistarkistuksessa valtiontalouden menoja korottavasti.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö Mika Niemelä

Jakelu TEM Työ- ja elinkeinoministeriö
TEM MAKO Kotouttaminen -tiimi, Nea Brandt

Tiedoksi VM BO Finanssipoliitiikan yksikkö, Armi Liinamaa
VM HVO Talous- ja rahoitusyksikkö, Jussi Lammassaari
VM KAO Hallinto ja talous, Kirsi Hyttinen

VN/33963/2024-VM-39

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: